

Registernummer -
sid 2-4, 12-13,
15-16, 18-19, 31-34,
37-38

Samtal med polisintendent Stig Lennart Petterson den 16 september
1987 kl 09.00

Närvarande från kommissionen:

Carl-Ivar Skarstedt
Olof Bergqvist
Gunnel Lindberg
Kjell Arne Eliasson
Håkan Kyhle
Nils-Olof Berggren
Dag Victor
Stefan Ryding-Berg

CIS: Vill du berätta så mycket som möjligt själv om den roll och de uppgifter du hade i utredningsarbetet fram till den 5 februari i år. Innan vi går in på detaljer kanske du vill ge en bild av vilken roll du hade och om den förändrades, från början till slut. Det var ju ett händelserikt skede.

SLP: Min roll från början är som chef för kriminalpolisens spaningssektion att biträda våldsrotelns personal med spaningsåtgärder.

När mordet inträffat på natten blev jag uppringd av en bekant till mig någon gång vid halv två-tiden och uppmärksammades på det mord som hade inträffat. Ingen hade alltså ringt till mig från ledningscentralen. Då ringde jag dit och fick bekräftat vad som hade inträffat. Från min bostad ringde jag till min ställföreträdare, och han i sin tur ringde ett antal kommissarier. På så sätt kom spaningssektionens medlemmar i gång på natten.

Jag inställde mig på ledningscentralen, jag skulle tro kring klockan 02.15. Då var det företrädesvis ordningspolispersonal där. Där fanns Linder från våldsroteln och ytterligare någon. Läget var med förlov sagt en smula förvirrat. Vi fick så småningom fram ett

signalement på gärningsmannen och händelseförloppet, och det lämnade jag till den spaningspersonal som hade infunnit sig efter hand.

Därefter vidtog vi en del åtgärder. Bl.a. tittade vi på adresser som fanns i närheten av typ tillhåll, restauranger och kända uppehållsställen för brottslingar.

Under tiden detta pågick droppade det in tips och uppslag. Vi skickade våra spanare på de tipsen. Det pågick hela tiden fram till morgonen. I den stilen fortsatte det några dagar framåt. Därefter flyttade jag ner från spaningsledningen till KK1 och fick lokaler där och var då också ansvarig för den misstänkta 33-åring som togs in. Jag bildade en grupp bestående av folk från våldsrörelsen och personal från min egen sektion.

Han anhölls och satt ett tag hos oss och släpptes slutligen. Jag tror inte jag behöver ge mig in på detaljer.

CIS: Jag tror det är bättre att vi får ett grepp i stora drag om dina funktioner och ditt ansvar.

SLP: Så småningom frigavs han, men vårt intresse för honom upphörde icke. Jag var fortfarande chef för den grupp som skulle försöka slutbehandla honom. Det skedde så småningom i den formen att han efter en tid kallades till ett förhör och hördes på nytt. Det blev då inte tal om något frihetsberövande.

18
24-

Den grupp som jag är chef för består av cirka 20 personer, varav ett tiotal går på vad vi kallar slaskärenden. Det finns en hel del uppslag som har bedömts ha låg prioritet, och en kriminalkommissarie och tio man ägnar sig åt dem.

18
24-

5 lap 18
Siktelsslagen

Det är i korthet hur det började.

CIS: Ett begrepp som har använts i olika sammanhang är begreppet spaningschef. Har du verkat som sådan, vad har det inneburit, och har detta begrepp förändrats under utredningens gång?

SLP: Om man med det menar den som ytterst är ansvarig för spaningen, kan man säga att jag cirka fyra dagar efter mordet fick ansvaret att vara spaningschef.

CIS: Hur fick du det?

5 lap 18
Siktelsslagen

SLP: Av Holmér. Det hade jag sedan fram till den tid när 33-åringen blev aktuell

Om jag skall analysera vad det är, så finns det en sådan på våldsröteln. Det var kommissarie Irvell. Han är ansvarig för våldsrötelns ärenden i vad gäller spaningsbearbetning. Han är våldsrötelns spaningschef.

Men om jag skall se det i dess yttersta vidd vill jag säga att den som fungerade som spaningschef var polismästare Holmér, eftersom han personligen ledde spaningarna vid det ledningsmöte som pågick ett flertal dagar. Jag uppfattar honom som spaningschef.

CIS: Hela tiden?

SLP: Ja. Från det att han kom tills han gick var det han som beslutade om vad som skulle göras. Jag vågar nog säga att det var han som var spaningschef.

DV: Hur reagerade du när Holmér sade att du skulle vara spaningschef men du uppfattade honom som den som fungerade som spaningschef? Blev det inte en svår situation?

SLP: Man kanske kan tro att det blev så efter ett antal månader, men här rör det sig om en kort tidsperiod, tre-fyra dagar. Jag visste då inte hur Holmér skulle komma att agera, om han skulle agera som spaningschef ett antal månader framåt. Under den här korta perioden fram tills vi hade 33-åringen i våra garn skulle jag gå ner på KKI och verka som spaningschef på roteln.

Det ni funderar på är kanske varför man i ett sådant läge inte begärde ett klarläggande?

CIS: Du såg ingen anledning till det?

SLP: Nej, det fanns ingen anledning, för det satt en man som drev utredningen hela tiden.

Vi hade kort före haft ett spaningsmord - ett dubbelmord i Ropsten - där ungefär samma människor var närvarande. Det arbetet leddes också av Holmér från start till mål. Det blev en lycklig upplösning på den spaningen.

Vi hade också SJ-ärendet, med utpressaren

Det arbetet leddes på ett enhanda sätt av Holmér personligen.

Det här var alltså det tredje fallet på mycket kort tid som följde samma mönster. Vi hade inte då någon anledning att begära förtydliganden om hur det skulle gå till.

CIS: Blev det några klarlägganden av spaningschefbegreppet när du sedan började arbeta mer markant med 33-åringen, eller blev det helt enkelt så att Holmér var den som alla ansåg vara den som ledde spaningarna, eller var det någon annan person som fick uppgifter i sammanhanget efter dig?

SLP: Jag gled in och ut utan att det blev någon skillnad i relationerna. Det var Holmér hela tiden. När 33-åringen blev aktuell ägnade jag mig uteslutande åt honom. Jag hade inga andra uppgifter. Det var fullt tillräckligt, och jag hade inte hunnit med någonting annat.

HK: Vad var bakgrunden till detta arrangemang att du skulle gå ner på våldsroteln? Vilket ansvar och vilka uppgifter hade du? Vilken personal stod till ditt förfogande?

SLP: Jag kommer inte ihåg hur stor personalstyrka det var, men jag tror det var 50 man.

HK: Varifrån kom de?

SLP: De kom från Span. och våldsroteln. Det är samma sammansättning på den gruppen som vi har i dag, fastän den är större.

HK: Vad var skälet till det arrangemanget? Det var ju någonting som gick utöver den vanliga organisationen?

SLP: Ja. Det var väl för att vi skulle koncentrera oss på den här mannen.

HK: Men det var innan 33-åringen blev aktuell som du fick uppdraget att gå ner.

SLP: Nej. Jag kanske uttryckte mig otydligt.

Vi var uppe i ledningsrummet permanent. Efter tre-fyra dagar flyttade jag ner till vår egen rotel med våldsrotelns personal och en del spaningspersonal.

Sedan förflöt en tid, kanske någon vecka eller så. Jag kan inte säga exakt hur lång tid det var, men det bör framgå av när 33-åringen blev aktuell. Då fick jag ägna mig åt honom på heltid. Men det är perioden däremellan du funderar på, förstår jag.

HK: Jag undrar varför du fick uppdraget att bli samordnare för delar av spaningsroteln och delar av våldsroteln i det första skedet.

SLP: Jag ansågs kanske lämplig, eller det fanns kanske inte någon annan. Jag fick aldrig någon förklaring. Det fanns ett antal människor att välja på.

HK: Vad innebar detta för Linders ansvar som chef för våldsroteln?

SLP: Det har jag egentligen aldrig satt mig in i. Vi satt på samma ställe. Linder fungerade som chef för våldsroteln med den personal han hade där, och den skötte han. Jag hade också spaningspersonal med mig in till de här utrymmena. Jag försökte koordinera det som fanns att koordinera mellan Linder, Irvell och spaningsstyrkan.

HK: Hur stor del av våldsroteln var kvar under Linder som inte sorterade under dig?

SLP: Hela våldsroteln fanns där. Det var först senare, när 33-åringen blev aktuell, som man tog ut folk från våldsroteln och ställde dem till mitt förfogande. Fram till den tidpunkten hade Linder hela sin rotel till förfogande och arbetade tillsammans med mig och Irvell.

HK: Uppfattade du det så att du i det första skedet, när du fick uppdraget att gå ner på våldsroteln, hade ett överordnat ansvar över Linder?

SLP: Jag redovisade det i varje fall på det sättet, och jag uppfattade det på det sättet. Nu kanske jag inte gick in och skrek Givakt till de här människorna, men jag tyckte det hela var ganska klart. Jag redovisade hela verksamheten för spaningsledningen, och därefter skedde separationen när 33-åringen blev aktuell, så det var nog en ganska kort tid.

CIS: Vi lämnar nu begreppet spaningschef. Spaningsorganisationen i stort kom att fungera på ett något annorlunda sätt än i normala, så att säga vanliga mordutredningar. Kan du ge oss en bild av hur du uppfattade de väsentliga skillnaderna mellan organisationen vid en vanlig mordutredning och den som tillämpades här - inte från de första dagarna men sedan den så att säga hade satt sig.

SLP: Vi kan jämföra med dubbelmordet i Ropsten, som låg före. Där var spaningsledningen inne på enahanda sätt. En vanlig mordutredning handläggs på våldshoteln. I den mån det behövs spaningsinsatser ställer spaningssektionen upp, och då bidrar vi med folk till de uppgifter vi har. Det sker helt och hållet på våldshotels ansvar.

CIS: Detta är alltså normalläget. Det är inga problem med ansvarsfördelningen?

SLP: Nej.

CIS: Hur kom det nu att bli?

SLP: Holmér ledde verksamheten personligen varje dag, och där redovisades alla beslut och alla verkställda åtgärder till honom.

CIS: Hur klargjordes förändringen i förhållande till normalläget för alla dessa människor på olika nivåer - chefer och andra? Fanns det någon struktur som alla var medvetna om eller blev det bara så?

SLP: Det klargjordes genom den form spaningsledningen hade. Jag tror det var tre gånger per dag den sammanträdde efter en tid. Då kom människorna från de olika enheterna och redovisade vad de hade uträttat enligt de uppdrag de hade fått vid tidigare sammanträden. Sedan skedde en återredovisning till respektive enheter när man kom från ledningsmötet. Det var inte på något sätt obekant hur spaningsledningen var utformad, utan det visste varenda människa.

CIS: Hur uppfattade du att intentionerna skulle förverkligas från spaningsledningen och neråt? Sambanden mellan dessa olika funktioner fungerade inte på det vanliga viset under lång tid.

SLP: Jag tror inte vi hade någon tid att fundera på det. Alla jobbade intensivt, så vi satte oss inte att analysera på det sätt som man senare kan göra. Alla var upptagna med att arbeta 18 timmar

per drygn under lång tid. Det här dådet var ju så avskyvärt och involverade så många människor. Jag tror inte någon funderade på det.

Men spaningsledningen som sådan var inte någon obekant form. Den träffades många gånger per dag. Var och en gick tillbaka till sin enhet och meddelade vad som förevarit på sammanträdet och vilka nya arbetsuppgifter man fått från spaningsledningen. Jag tror inte att någon kunde sväva i ovisshet om vem det var som skötte och ledde spaningsverksamheten.

CIS: Hade du själv några svårigheter att uppfatta detta, eller tyckte du att det var en tydlig och klar ansvarsfördelning?

SLP: Ja, det tyckte jag nog. Vi hade de två tidigare exemplen - mordet och utpressningen - och där hade det fungerat bra.

CIS: Det var betydligt kortare.

SLP: Ja, men vi startade på samma sätt, och det var ungefär samma människor som satt kring bordet så att det fanns ett visst mönster.

CIS: Bibringades all personal rimlig kännedom om detta genom kontakter neråt från cheferna?

SLP: Ja. Jag hade möten med all spanpersonal, och Holmér hade på våldsroteln ganska regelbundna möten med all personal där, så jag tror inte någon svävade i okunnighet om det.

DV: Var åklagare inkopplade i de två tidigare tillfällena - Ropstenmordet och SJ-fallet, där man arbetade på ungefär samma sätt - och hur gick det samarbetet i så fall till?

SLP: I mordfallet utkristalliserades ganska snart en huvudmisstänkt, och då kopplades åklagare in. I det andra fallet, utpressningen, fanns det inte någon misstänkt person fram till det ögonblick när han greps.

DV: Det var aldrig några problem med samarbetet med åklagare?

SLP: Nej jag har aldrig varit med om att vi haft några större problem med åklagare på det sätt som senare skedde.

OB: Du berättade om två exempel. Är de exemplen unika, eller är detta någonting som har gjorts tidigare?

SLP: Jag har inte varit med om det tidigare. Det här var nytt för oss.

CIS: Spaningsledningen hade ju också en unikt hög nivå i förhållande till normalskeden, bortsett från de här två tidigare fallen. Det har talats mycket om nackdelar och fördelar med en så hög nivå på spaningsledningen i förhållande till många andra som arbetar med fallen. Har du någon uppfattning om detta, inte minst i belysning av den tid som har gått efter den 5 februari, då det har legat på ännu högre nivå?

SLP: Jag tror att nivån blev så hög därför att det var så många människor inblandade i spaningarna, över 300 i början. Med ett normalt mord arbetar kanske inte fler än 15-20.

Naturligtvis har det också en rasande stor betydelse vem som är mördad, om det som i detta fall är statsministern eller om det är någon normalsvensk. Hade det varit ett normalt mord, hade vi inte haft den här stora insatsen och inte heller den höga nivån på spaningsledningen.

CIS: Om jag rätt uppfattade det du sade tidigare gav det i sin tur inte några svårigheter i kontakterna på olika nivåer under lång tid trots den höga nivån?

SLP: Nej. Om ett större antal människor är inblandade i spaningarna, ökar svårigheterna till total kommunikation jämfört med när man har en handfull människor att tala med. När de är spridda på olika enheter tillkommer en naturlig tröghet i kommunikationerna, och den kan man inte komma bort från.

CIS: Länspolismästaren själv med sin personlighet - kanske starka personlighet - kom i det här fallet att leda spaningsarbetet. Hans roll i förhållande till chefer på lägre nivåer har diskuterats. Vi ställer frågan till dig, hur du har uppfattat honom i förhållande till övriga, om han påverkat deras initiativkraft och förmåga att arbeta självständigt.

SLP: Holmér är ju en mycket dominant man som sätter sin prägel på omgivningen. Såvitt jag vet fanns det inte någon som undgick att bli präglad av Holmér i det här arbetet. Hans åsikter fördes fram och genomdrevs. De gav inte mycket utrymme för diskussion.

CIS: I spaningsledningen ingick dock, förutom Holmér, ett icke ringa antal utomordentligt kompetenta personer med starka ansvarsområden, som - även om Holmér var en dominant person - rimligen borde ha haft möjlighet att framföra sina åsikter och i rimlig omfattning få igenom dem, kan man tycka.

SLP: Ja, det kan man tycka, men jag har sällan sett en så stor samling tysta människor.

CIS: Varför var de tysta?

SLP: Jag vet inte om man saknade det moraliska mod som krävs för att anföra en avvikande åsikt mot Holmér. Jag tror inte det fanns någon där som klarade av det. Då blir det en sådan stämning att alla säger ja. Det blir en yes-sir-atmosfär. Det blir inte den öppna diskussion som det borde vara.

CIS: Trots att man träffades så ofta, tre gånger om dagen under så lång tid?

SLP: Ja.

CIS: Vad tror du är anledningen till det?

SLP: Jag kan inte sätta mig in i det.

CIS: Har du själv någon uppfattning om det?

SLP: Jag tror att man hade en så stor auktoritetstro. Det var helt enkelt ingen som orkade opponera, om jag skall ge mig på en gissning.

Det kanske förekom diskussioner, för Holmér sammanträdde ju också med några i den inre kryptan som fanns i ledningsrummet. Vad som där försiggick vid enskilda samtal vet inte jag. Det kan hända att åsikterna bröts där. Men de få gånger jag dristade mig att uttala en annan åsikt utlöste det icke någon diskussion. Det var ganska tyst runt bordet. Det är egentligen en ganska ruskig stämning man målar upp, men det var så.

DV: Under hösten begärde åklagarna olika kompletteringar av grovmaterialet. Det har antytts från olika håll inför kommissionen att Holmérs starka ställning har inneburit att polispersonal inte har tagit det ansvar man normalt skulle ta, att man så att säga har redovisat till ledningsgruppen innan man har varit helt klar över om uppgifterna kunde anses färdigbearbetade, och sedan väntat på vad ledningsgruppen skulle säga, eller att man inte har tagit initiativ till vissa utredningsåtgärder som man normalt skulle vidta, därför att man menade att ledningsgruppen skulle ta det ansvaret. Det skulle ha lett till att polisarbetet i vissa delar inte blev lyckat inledningsvis. Har du någon uppfattning om det?

SLP: Normalt har en åklagare direktkontakt med utredningsmän. Så brukar det gå till.

Den fråga du ställer är svår att besvara, för den förutsätter en ingående kännedom om alla enheter. Jag kan bara tala för den enhet som jag har varit inne på, en grupp på 50-60 personer. Åklagaren hade ett rum bland oss, och varje protokoll eller annat papper om vad vi utförde lades direkt in på hans bord i en kopia, så åklagarna blev omedelbart underrättade om alla åtgärder. Det jag kan tala om rör sig om 33-åringen. Lage Carlström och K G Svensson sammanträffade jag med varje dag. I det avseendet tror jag inte det blev någon försening eller någon filtrering av uppgifterna.

DV: Jag skall ta ett exempel för att visa vad jag tänker på.

Om jag förstått rätt sade åklagarna på hösten att man borde komplettera utredningen på brottsplatsen. Spaningsledningen sade att det var genomarbetat och att man inte kunde ägna sig åt det just då men att det fanns polismän som hade arbetat med detta tidigare och som tyckte att man borde gå vidare. Spaningsledningens funktion skulle alltså ha inneburit att polismännen tog mindre initiativ och drev frågorna mindre kraftfullt än de skulle ha gjort om ledningen legat på lägre nivå.

SLP: Jag kan inte vidimera den uppfattningen. För att få svar på den specifika frågan måste du nog fråga dem som var arbetsledare på våldsrörelsen. Där kanske de uppgifterna kan komma fram. Men att det skulle ha gjorts mer på platsen tycker jag är riktigt. Vi letar fortfarande på brottsplatsen. Det upphör inte att intressera oss.

OB: Jag vet inte om man kan få ut mer av din beskrivning av diskussionerna i ledningsgruppen, men den som inte var med tycker det låter konstigt att ni alla satt tysta, att Holmér bestämde och att ni andra inte vågade framföra några synpunkter.

Menar du med din egen erfarenhet att du avstod från att framföra synpunkter efter att ha dristat dig att göra det?

SLP: Jag hade säkert synpunkter. Några få gånger opponerade jag mig. Det gällde bl.a. resursfördelningen.

[REDACTED] Men det blev ingen diskussion. Ämnet avfördes snabbt från listan. Jag kan inte lämna någon förklaring till varför man gjorde en sådan resursfördelning. Det var bara kurderna som existerade i det läget.

kap 18
utredningen
Häst

9/7/02/1/4

kap 18
utredningen

DV: Jag skall ta ett exempel för att visa vad jag tänker på.

Om jag förstått rätt sade åklagarna på hösten att man borde komplettera utredningen på brottsplatsen. Spaningsledningen sade att det var genomarbetat och att man inte kunde ägna sig åt det just då men att det fanns polismän som hade arbetat med detta tidigare och som tyckte att man borde gå vidare. Spaningsledningens funktion skulle alltså ha inneburit att polismännen tog mindre initiativ och drev frågorna mindre kraftfullt än de skulle ha gjort om ledningen legat på lägre nivå.

SLP: Jag kan inte vidimera den uppfattningen. För att få svar på den specifika frågan måste du nog fråga dem som var arbetsledare på våldshoteln. Där kanske de uppgifterna kan komma fram. Men att det skulle ha gjorts mer på platsen tycker jag är riktigt.

OB: Jag vet inte om man kan få ut mer av din beskrivning av diskussionerna i ledningsgruppen, men den som inte var med tycker det låter konstigt att ni alla satt tysta, att Holmér bestämde och att ni andra inte vågade framföra några synpunkter.

Menar du med din egen erfarenhet att du avstod från att framföra synpunkter efter att ha dristat dig att göra det?

SLP: Jag hade säkert synpunkter. Några få gånger opponerade jag mig. Det gällde bl.a. resursfördelningen.

Men det blev ingen diskussion. Ämnet avfördes snabbt från listan. Jag kan inte lämna någon förklaring till varför man gjorde en sådan resursfördelning. Det var bara kurderna som existerade i det läget.

OB: När inträffade den händelsen?

SLP: Jag kommer inte ihåg exakt, men det bör ha varit någon gång runt nyåret.

OB: Vi har fått beskrivet för oss att det s.k. huvudspåret dominerade utredningsarbetet under lång tid. Är den beskrivning du här ger riktig för hela utredningsarbetet, från början av mars, eller ledde inriktningen på huvudspåret till den här stämningen?

SLP: Jag vet inte om stämningen emanerade från huvudspåret. Den allmänna stämningen är en sak, och huvudspåret betraktar jag som en annan sak. Men man koncentrerade resurserna på huvudspåret. Jag kan bara tala för den bit som jag har haft hand om, nämligen 33-åringen.

OB: Innebörden av det exemplet är ju att enligt din uppfattning en utredningsåtgärd som du ansåg motiverad inte blev vidtagen, därför att det gjordes en annan bedömning av resursfördelningen.

SLP: Ja. Man gjorde den bedömningen att kurderna skulle ta i anspråk alla resurser i det här specifika fallet.

OB: Har du fler exempel på liknande saker?

SLP: Det kan jag inte så här direkt säga. Det mesta gick åt till kurderna. Det var huvudspåret, och naturligtvis fästes intresset vid det. Det fanns ett antal andra uppslag som bearbetades parallellt med detta, men de var av mindre betydelse.

OB: Var det någon annan i ledningsgruppen som också framförde förslag eller avvikande åsikter?

SLP: Aldrig.

OB: Detta betyder att du kan ge ett exempel på att någon som var med i ledningsgruppen framförde förslag som tystades ner?

5 kap 1 §
Säkerhetslagen

SLP: De tystades inte ner. De togs inte upp till behandling. Man förklarade för mig att prioriteringen var sådan att det inte fanns utrymme för någonting annat.

OB: Sedan säger du att ingen annan vid något tillfälle framförde någonting liknande som råkade ut för samma behandling. Innebar det att det i övrigt bara var Holmér som ledde styrkan?

SLP: Det var tystnad.

OB: Från början av mars till början av februari?

SLP: Ja.

OB: Vi känner till vilka som var med i ledningsgruppen. Det måste väl ha varit flera som tyckte att det var ett onormalt sätt att arbeta?

SLP: Det kanske de tyckte, men de uttryckte det inte.

OB: Talade ni inte inbördes i korridorerna om detta?

SLP: Jo. Jag talade med några, och de tyckte kanske det var märkligt. Det var överhuvudtaget en tryckt stämning.

I en sådan här hierarki är det minsann inte comme il faut att anföra kritik mot chefen. Det är inte snyggt att tala illa om sin chef.

OB: Det är ett slags laganda?

SLP: Ja, kalla det så, eller kalla det gentlemens' agreement. Man kanske är rädd. Här sitter folk som är i karriären. Det har en viss betydelse när man bedömer saken.

OB: Men det finns också andra viktiga synpunkter. Du anger detta som exempel, och sedan säger du att det inte fanns något exempel på

att du avstod från att ta upp någon utredningsåtgärd som du ville ha vidtagen. Du avstod inte från att framföra kritiska synpunkter.

SLP: Det är skillnad på att anföra synpunkter och att anmäla avvikande synpunkter. Det är kärnfrågan. Att anföra synpunkter är all right så länge som de är comme il faut, men när man anför avvikande synpunkter ...

OB: Det intressanta är om detta sätt att arbeta och denna tystnad påverkar arbetet så att saker som borde ha blivit gjorda inte blev gjorda eller att man hamnar på fel spår, så att man från sakliga synpunkter kan säga att utredningsarbetet påverkades negativt.

Då är det intressant att höra om någon framförde önskemål eller avvikande synpunkter utan att lyckas, därför att det fungerade på detta sätt. Du har givit ett enda exempel. Sedan har du sagt att du för egen del inte vid något ytterligare tillfälle hade några avvikande synpunkter att anföra och av det skälet avstod.

SLP:

Det kunde ingen förklara - det bara blev så. Jag uppfattade det som rent misstroende mot mig och min personal, och det framförde jag också.

Jag framförde min åsikt, att detta var egendomligt att vi inte skulle få det, men jag fick aldrig något svar.

sådana saker sätter ner humöret på dem som arbetar, när man inte åtnjuter förtroende i den utsträckning man själv vill. Det är ett annat exempel.

OB: Det är viktigt att höra dina exempel. En sak är att du fällt ett allmänt omdöme om att man arbetade på det här sättet. Sedan gör du en försiktig bedömning och säger att detta sätter ner humöret. I själva verket måste det ha satt ner humöret mycket, om det är som du beskriver.

SLP: När jag går på ett möte och får en negativ information tar jag den tillbaka och delger min personal denna information.

OB: Jag ställer frågan, om detta påverkar arbetet och om det är ett lämpligt eller olämpligt sätt att arbeta.

SLP: Det är klart att den allmänna moralen påverkas när man inte får igenom en, som man tycker, berättigad tilldelning

Det har en negativ inverkan på arbetsmoralen.

OB: Nu har vi fått två exempel. Har du fler?

GL: Hur var det när du blev av med spaningsresurser efter publiceringen i Aftonbladet?

SLP: Jag försöker erinra mig det.

Vi tappade 15 man därför att det förekom en läcka till tidningarna om en spaningsinsats som vi gjorde. Vi skulle ta in några kurder. Det läckte till Aftonbladet. Det var en malör från vår sida att detta ägde rum, men det är ingen parallell till det här fallet.

GL: Jag har för mig att det var en diskussion om att ni ville ha nya resurser men att ni inte fick några ersättningsresurser. Det är möjligt att jag erinrar mig fel.

SLP: Det är riktigt. Det är jag som inte kommer ihåg detaljerna. Vi tappade 15 man på spaningssidan och fick aldrig igen dem. Men det kan bero på att man inte ansåg det nödvändigt att ha den här stora styrkan.

GL: Ledde inte det till någon diskussion?

SLP: Nej. Jag anmälde det och ville ha ersättning, men man sköt på frågan. Det föranledde ingen diskussion. Dessa saker är inte riktigt jämförbara, men det här inträffade.

OB: Publiceringen av den första s.k. fantombilden måste väl ha föregåtts av diskussioner för och emot i ledningsgruppen. Kan du beskriva hur den diskussionen fördes?

SLP: Jag har inget specifikt minne av diskussionen. Saken togs med all säkerhet upp till diskussion, men det var väl helt enkelt så att man enades om att publicera bilden. Det har inte fäst sig specifikt i mitt minne.

Jag vet att det förekom diskussion. Det var tyska kriminalpolismän som tog fram bilden efter beskrivning av en dam. Det fanns inte så mycket mer att göra i det läget. När man har facit i handen kan man diskutera, om det var klokt att publicera bilden just då, men jag tror att det var riktigt.

OB: Det är inte det jag är ute efter. Du säger att man enades, men var det ingen diskussion?

SLP: Jo, det förekom diskussion. Jag måste än en gång accentuera att det jag talar om här är tillfällen när det anmäldes avvikande åsikter. Diskussioner förekom naturligtvis varje dag. Man ventilerade ärendena. Det är inte så att alla satt dödstysta tre gånger om dagen.

OB: Det är lustigt att se att alla enades och ingen vågade framföra avvikande synpunkter. Jag pressar dig litet.

SLP: Ja, det får du gärna göra, och jag är kapabel att svara.

Om man diskuterar fram och tillbaka och ingen anför avvikande synpunkter och chefen slutligen bestämmer, då har man enats. Men när inga avvikande åsikter anføres kan det inte bli någon diskussion. Då sker det ingen åsiktsbrytning.

OB: Du säger visserligen att man i efterhand kan fundera på om det var rätt eller fel att publicera bilden, och du säger att när bedömningen gjordes var den riktig. Det sätter jag inte i fråga, utan det kan jag förstå. Men jag tänkte att detta kunde vara ett sätt att belysa det problem du har talat om.

SLP: Nej, det var inte något bra valt exempel, för det förekom inga skiljaktigheter. Om jag hade varit beredd på det här, kunde jag ha läst på i min dagbok.

DV: Åklagarna har berättat att man under hösten begärde en rad åtgärder som spaningsledningen motsatte sig.

Togs det upp till diskussion i spaningsledningen, och hur handlade i så fall spaningsledningen när åklagarna inte var närvarande?

SLP: Det minne jag har är att det togs upp och diskuterades, men jag har inte något speciellt minne av att man förhalade eller underlät att göra någonting. Man diskuterade vad åklagarna ville, men jag kan inte peka på någonting som man underlät att göra eller försvårade. Nej, det tror jag inte.

DV:

SLP: Det är möjligt. När åklagarna mötte spaningsledningen mötte de Wranghult eller Holmér. De förde inte diskussioner genom mig. Jag träffade K G Svensson i stort sett varje dag, och om jag medförde något budskap kunde jag framföra det då.

5 kap 18
Åklagars-
lagen

5 kap 18
Åklagars-
lagen

DV: Var du medveten om att åklagarna drev frågan [redacted]

SLP: Ja.

DV: Är du medveten om att åklagarna drev frågan gentemot spaningsledningen att man skulle sätta in fortsatta spaningsresurser på detta?

SLP: Jag talade med åklagarna eftersom de fanns hos mig. Visst skedde det. Men jag har inte haft vetskap om att det har förts några diskussioner [redacted]

NOB: Ett typiskt exempel på att åklagarna framförde önskemål som avvisades var K G Svenssons önskemål att Lisbeth Palme skulle vara med vid rekonstruktionen. Förekom det inom spaningsledningen någon diskussion om den frågan, och hur avgjordes den?

SLP: Det förekom ingen diskussion, eftersom Lisbeth Palme behandlades med övlig respekt. Lisbeth Palmes kontakter med spaningsledningen skedde exklusivt genom Hans Holmér.

NOB: Det förekom ingen diskussion om lämpligheten och behovet från olika synpunkter av att hon deltog i rekonstruktionen?

SLP: Nej, det förekom ingen sådan diskussion, eftersom det hela tiden var Holmér som förde samtalen med Lisbeth Palme. Jag tror inte att någon tog upp ens en diskussion om den saken.

NOB: Kring bordet i spaningsledningen satt också en eller två observatörer från justitiedepartementet. Har du någon allmän uppfattning om vilken roll de spelade och hur deras närvaro eventuellt påverkade arbetet eller om de gjorde inlägg eller framförde synpunkter av betydelse?

SLP: Oftast var en närvarande. Jag uppfattade deras roll som observatörer. De deltog inte i några diskussioner och framförde inga åsikter.

NOB: De var inga budbärare från departementet?

SLP: I varje fall framfördes ingenting sådant i min närvaro. Jag kan inte bedöma det.

KAE: Den bild du ger av hur arbetet i ledningsgruppen gick till tyder på en centralisering runt Holmérs egen person och hans bestämmanderätt.

Vilket utrymme hade ni för egna utredningsåtgärder och spaningsinsatser på din sektion? Var ni helt styrda uppifrån, eller kunde ni själva ta hand om uppslag som dök upp?

SLP: Det fanns ett antal uppslag, och de förtecknades på en aktivitetslista. Där kan man läsa vem som drev ett ärende och vem som var ansvarig - det var Säk, Span. och KK1.

KAE: Var det en annan roll än du är van vid?

SLP: Ja, den var större. Antalet uppslag är så förfärligt stort. Vid ett normalt mord är inte uppslagen så många.

KAE: Skulle sådana initiativ som man normalt tar som chef på sektions- och rotelnivå först gå över ledningsgruppen?

SLP: Ja. För ledningsgruppen presenterades alla uppslag som kom. En förutsättning för att man skulle få ett uppslag antecknat på aktivitetslistan var naturligtvis att man förde upp det till diskussion och fick det stadfäst. Men utöver det företogs kontroller av allehanda slag och vidtogs smärre åtgärder som inte fördes upp. De ärenden som drevs fanns däremot antecknade på aktivitetslistan.

KAE: Drar ni gemensamt ett ärende när ni får in det?

SLP: Ja. Sedan skedde det en redovisning. Man förde av ärendet från aktivitetslistan när det var utrett och det kunde bedömas att man inte kom längre eller att det var oriktiga uppgifter.

KAE: Den ansvars- och uppgiftsfördelning du redovisar tyder på att allt skulle bestämmas i toppen innan man gjorde någonting längre ner?

SLP: Ja. Det tycker jag är en riktig beskrivning. De olika större eller mindre uppslagen förekom vid ledningsmötena.

KAE: Du nämnde tidigare att det måste ha framstått klart för personalen hur ansvarsorganisationen var upplagd. Den var så tillvida enkel att man skulle göra det man blev tillsagd att göra.

SLP: Ja. Om medarbetarna hade uppslag, förde jag naturligtvis fram dem, om det var lönt att föra fram dem. Det förekom ingen strypning av initiativkraften. Om någon hade ett uppslag, togs det upp och diskuterades.

KAE: Du har inte uppfattningen att din initiativkraft ströps på det sättet?

SLP: Nej, det hade jag inte. Jag fick inte resurser, men det förekom inte att man tog bort uppslag, utan de behandlades.

KAE: Det finns en uppgift från Tommy Lindström om att du under det senare skedet av våren 1986 arbetade tillsammans med bl.a. Otto Andersson och Linder i någonting som Lindström benämnde spaningschefsgrupp. Hade ni någon särskild konstellation för att samarbeta?

SLP: Det är riktigt. Det var det jag refererade till när jag sade att jag flyttade ner till KK1.

KAE: Du träffade Otto Andersson och såg hur det gick till också inom Säk och rikskriminalsektionen. Var det någon skillnad i ert sätt att förhålla er gentemot ledningsgruppen mellan stockholmspolisen å ena sidan och rikspolisstyrelsens enheter på den andra?

SLP: Nej.

KAE: Var det samma självständiga uppdrag ni fick?

SLP: Det är svårt att göra en bedömning för Säk, eftersom man inte vet vilka uppdrag som utförs där. Jag tycker det var en opartisk fördelning och behandling av ärendena. Det framgår av aktivitetslistan.

KAE: Skulle kontakterna mellan exempelvis stockholmspolisen och Säk och rikspolisstyrelsen i övrigt gå över ledningsgruppen, eller tog man kontakt direkt med varandra?

SLP: Man tog kontakt direkt när man träffades och ställde frågor.

KAE: Var det något problem med det samarbetet?

SLP: Nej.

KAE: Som kommande från polisväsendet tycker man det är en fantastisk situation att så många polismän t.o.m. i Stockholms polisdistrikt spelade med så länge, jag skall inte säga utan att göra revolution, men utan att höja sin stämma mer, om man hade någonting att föra fram. Vad säger du om en sådan fundering?

SLP: Det är allmänt känt att polismän är svåra att tillfredsställa. Skriva kan de, och de hyser avvikande åsikter, men jag tror att det kanaliseras på lägre nivåer. Det har aldrig förts fram. Det finns ju också kanaler via facket.

GL: Jag har några små frågor i anslutning till ledningsgruppen.

Ibland ges det olika bilder av vad ledningsgruppen och dess sammanträden innebar. Å ena sidan ges bilden av att det är en sorts stabsmöten där man i princip återrapporterar de ärenden som förekom. Å andra sidan sägs det ibland att detta är ett diskussionsforum där man drar upp riktlinjerna.

Hur skulle du beskriva det? Är det kanske en kombination?

SLP: Kanske en kombination. Vad som behandlades var allt som förekom, tidningsuppgifter osv. Det var en öppen diskussion i öppna möten. Det var inte på något sätt en tryckt stämning. Jag kanske har givit er den uppfattningen, men jag skall göra det tillägget att i beslutsfrågor var det Holmér som bestämde.

OB: Du sade nyss att det var en tryckt stämning.

SLP: Ja, det var en tryckt stämning undermedvetet, om du förstår hur man känner sig när man går ut från rummet. Inga meddelade sig med varandra. Det var en tryckt stämning, även om det föreföll öppet när man pratade. Var och en gick hem till sig och förde med sig någonting av den tryckta stämningen. Var och en befann sig i en tryckt stämning när man gick därifrån - i varje fall uppfattade jag det så.

HK: Tycker du att arbetet i den här organisationsformen och i ledningsgruppen innebar att den erfarenhet som olika befattningshavare, i första hand kanske på chefsnivå på kriminalavdelningen i Stockholm, hade utnyttjades på bästa sätt i utredningsarbetet?

SLP: Nej, det tror jag inte. Jag tror att den undertrycktes av de möjligheter man hade kunnat ta fram.

Det är svårt att säga om man kanske hade kunnat nå bättre resultat, men jag tror det är bättre att låta polismännen fundera på polisfrågor än jurister, för juristerna är inte utbildade för det. Poliserna tänker annorlunda än juristerna. Jag tror att man kanske hade fått fram en del åsikter som nu inte kom fram.

HK: Tror du att det har påverkat initiativ, medansvar och aktivitet hos personalen?

SLP: Aktiviteten var hög från starten, då alla jobbade på en snabb lösning. Det är nog i ett senare läge som det kanske blev en avmattning med lägre aktivitet och lägre ambitioner. Det är tänkbart.

GL: Jag anknyter till det vi var inne på nyss. Åklagarna beskriver det som om de i varje fall under hösten mötte två olika världar. När de träffar polispersonalen på fältet och på rotlarna möter de en stämning - bl.a. sägs det att polismännen inte vågar framföra sina meningar - och så möter de en annan stämning när de träffar ledningsgruppen.

Har du förståelse för att de upplevde det så?

GL: Tycker du att åklagarna skulle ha tagat det?

SLP: Åklagarna har en viss vana att umgås med polisen - det gör de varje dag - under det att polismästaren i Stockholm inte umgås med poliser varje dag. De ser frågorna ur två olika vinklar. Åklagarna är vana att umgås med polisen, men administrativa polischefer har inte den vanan.

Jag kan som exempel säga att vi i samband med ett av de fall som jag tidigare talade om hade en sittning efteråt, och då blev polismästare Holmér uppmanad av oss att gärna gå upp på kriminalpolisen och besöka oss någon gång. Där hade han inte varit. Om man inte går in på en avdelning, kan man naturligtvis inte heller träffa några människor där. Då träffar man bara de människor man tar emot på sitt rum, och då blir det inte så god kontakt.

GL: Hur ser du på den position som åklagarna har fått i det här fallet?

SLP: Jag kan inte uttala mig om åklagarnas position. Det fanns ju åklagare här. Jag måste erkänna att jag personligen blev besviken på K G Svensson när häkttningsframställningen återtogs, så min uppfattning är kanske litet färgad av det. Men kanske var deras ställning svårare än i ett vanligt ärende. I ett vanligt ärende tror jag att man umgås direkt med polisen, men här måste man umgås med spaningsledningen.

GL: Vad är det som gör att du tror att det är svårare att de måste umgås med spaningsledningen?

SLP: För mig hade det varit naturligt att åklagare varit med i spaningsledningen och suttit med vid bordet. Det skedde inte. Om

framföra dem via ombud. Det ombudet var ibland jag.

GL: Det skedde i båda riktningarna?

SLP: Ja. Man förlorar kontakten med sina chefer om man inte talar med dem.

GL: Tycker du att åklagaren skulle ha ingått där?

SLP: Självklart.

GL: Vilken position föreställer du dig att åklagaren skulle ha haft?

SLP: Han skulle ha varit mycket bättre informerad om vad som pågick. Då kunde han lyssna på alla uppslag och hålla sig informerad om hur ärendet drevs. Det tror jag skulle ha varit en fördel för åklagaren. Det skulle också ha varit en fördel för spaningsledningen.

GL: I vilket avseende skulle det varit en fördel för spaningsledningen?

SLP: Man kan ta del av vad åklagarna tycker. De skall dock göra bedömningen huruvida exempelvis ett frihetsberövande skall ske. Jag tror det var i samband med kurd tillslaget som jag första gången såg åklagarna. Det är skillnad om man är med hela tiden och ser ett ärende växa fram i stället för att plötsligt ställas i en situation.

GL: K G Svensson var med ganska nära.

SLP: Ja, men han var inte med i spaningsledningen. Han fanns i en angränsande lokal som jag uppehöll mig i. Där lade vi in alla förhör och handlingar som han skulle ta del av.

GL: Men i den begränsade delen arbetade väl åklagaren ganska normalt?

SLP: Det kan man säga. Där fanns åklagaren. Han talade med oss, vi talade med honom och han talade med utredningsmännen.

GL: Hur fungerade det med spaningsledningen i just er del?

SLP: Du menar: med 33-åringen?

GL: Ja. Åklagaren satt hos er och ni hade daglig kontakt.

SLP: Det blev inte lika bra som om han hade deltagit i spaningsledningens möten. Han framförde önskemål. Jag vidarebefordrade dem och återvände med svaret.

GL: Varför fördes de frågorna upp till spaningsledningen och vidare tillbaka? Det var åklagaren som hade sagt att man skulle göra så?

SLP: Vi kan ta som exempel antalet konfrontationsvittnen. Där fanns olika uppfattningar om hur många som skulle höras. Buden gick fram och tillbaka, och slutligen kopplades riksåklagaren in. Det var Wranghult och Holmér som talade med åklagaren. Jag vet inte vad som försiggick vid de samtalen. Det var kanske bättre kontakt på det sättet. Men det här var kanske den näst bästa lösningen.

GL: Är det rätt uppfattat att när K G Svensson ville ha någonting utfört tog du emot vad han ville ha sagt, och sedan förde du det till spaningsledningen?

SLP: Ja. Jag redovisade allt vad vi gjorde.

GL: Du fick ja eller nej där?

SLP: Ja.

CIS: Fanns det liknande exempel från andra delar av utredningsarbetet än det som gällde 33-åringen på samarbetet med åklagare där åsikterna framfördes till spaningsledningen?

SLP: Det vet jag inte, för jag arbetade bara med 33-åringen.

CIS: Du sade att K G Svensson talat med dig. Det fanns i ett senare skede andra åklagare än K G Svensson. Skedde det något liknande samarbete då?

SLP: De åklagarna fanns med i bilden. De satt i huset bredvid. Jag försökte hålla dem à jour med vad jag gjorde.

(Paus kl 10.19-10-28)

DV: Du har sagt att det enligt din uppfattning hade varit naturligt att åklagaren varit med i ledningsgruppen. Gäller det enligt din uppfattning hela utredningsskedet?

SLP: Om jag hade fått välja, är svaret ja.

DV: Nu erbjöds ju åklagarna - om vi tar den senare delen, när huvudspåret var aktuellt - att delta i ledningsgruppen. Från polis-håll uppmanades de t.o.m. att vara med. De var också med vid några tillfällen. De har samfällt sagt att ledningsgruppsmötena enligt deras uppfattning egentligen inte gav någonting. De har sagt att man frågade person efter person som satt runt bordet, och man sade i stort sett ingenting nytt, det sades någonting allmänt, och så avslutades sammanträdet. De uppfattade det inte som särskilt värdefullt och valde därför att inte arbeta på det sättet.

Det här säger jag mot bakgrund av en fråga som jag tänker ställa till dig, hur du ser på relationerna mellan vad som kunde bestämmas i ledningsgruppen och vad som ålåg åklagarna att bestämma.

Om jag förstått din skildring rätt, förenades i ledningsgruppen två olika slags polisuppgifter. Den ena var det administrativa organisatoriska ansvar som åligger polisen, exempelvis personalutnyttjande och vilka som skall sättas på olika arbetsuppgifter, sådant som till stor del ligger på myndigheten som sådan. Den andra uppgiften var själva spaningsledningen.

Nu var åklagare förundersökningsledare under det senare stadiet och är också den som skall leda förundersökningen när det gäller

inriktning osv. Det innebär såvitt jag förstår att åklagaren kan bestämma att ett visst spår skall vara huvudspår och att man skall prioritera ner andra uppgifter. Så sker det en diskussion med spaningsledningen om det faktiska spaningsarbetets inriktning, som ligger litet vid sidan om det administrativa.

När de här två skilda uppgifterna förenades i spaningsledningen ledde det såvitt jag förstår till vissa problem. Kan du ange din uppfattning om funktionsfördelningen? Var var det som ålåg ledningsgruppen som spaningsledning att göra, och vad var det som ålåg åklagarna? Skulle åklagarna exempelvis ha kunnat säga att spaningsledningen - alltså inte den administrativa uppgiften - skulle läggas upp på ett annat sätt eller att någon viss person skulle utses som spaningsledare eller att verksamheten skulle återföras i normala banor och att spaningsledningen inte skulle ligga på ledningsgruppen?

Skulle de kunna göra det, eller kan polismyndigheten hävda att det är den som skall bestämma polisarbetet och inte åklagaren? Var går gränsen?

SLP: Som jag bedömer det bestäms gränsen av att så fort det finns en misstänkt person skall åklagaren kopplas in. Fram till dess är polisen undersökningsledare.

DV: I det här fallet var Claes Zeime förundersökningsledare. Nu är det alltså fråga om att åklagaren har förundersökningsledarskapet. Hur långt kan åklagarna gå i sina krav på hur organisationen av spaningsarbetet skall läggas upp?

SLP: Det finns två filosofier om detta. Den ena kan du fråga Tommy Lindström på rikskriminalen om. Han har den åsikten att åklagaren inte skall vara förundersökningsledare utan att polisen skall vara det. Så finns det en annan skola, att åklagare alltid är förundersökningsledare även från början. Men rutinen är sådan att ända fram till dess att det finns någon misstänkt är inte någon åklagare med.

Nu har det här ärendet sådan omfattning och vikt att enligt min personliga åsikt åklagaren borde ha varit med från början.

DV: Men kunde åklagaren då bestämma hur spaningsarbetet skulle läggas upp internt och vilka som skulle syssla med det?

SLP: Nej, det kan åklagaren inte göra, för det är ledningsfrågor. Det är polismästaren som bestämmer vilken som skall syssla med vad. Han gör arbetsfördelningen. Jag har aldrig varit med om att åklagare fördelar personalen.

DV: Organisationen på polissidan som den nu såg ut var en rent intern polisangelägenhet, som åklagaren inte hade möjlighet att påverka?

SLP: Ja.

KAE: Jag fortsätter på samma fråga. Om åklagaren är förundersökningsledare och det finns en skäligen misstänkt, vad kan åklagaren göra? Att han skall besluta om tvångsmedel i form av anhållande eller häktning eller liknande är klart, men vad kan han göra i övrigt?

SLP: Han skall naturligtvis leda förundersökningen i de banor och den omfattning som han bedömer lämpliga. Polispersonalen finns till för att biträda honom i det arbete han har. Det är klart att hans åsikter om hur det skall bedrivas är riktiga. Han kan alltså leda arbetet i en viss riktning, men han kan inte säga till polischefen att han vill ha en annan spaningschef eller annan tekniker. Där är han nog utlämnad till vad polisledningen bestämmer. Vilka resurser som ställs till polisledningens förfogande måste det vara polischefens exklusiva rätt att avgöra.

GL: Men innefattar ledningsuppgiften också att säga: "Det här beslutet bryr vi oss inte om, det här lägger vi i grupp 3 och det här i grupp 2"? Är det åklagarens uppgift?

SLP: Eftersom det inte fanns någon åklagare närvarande kom det att ske på det sättet. Hade åklagaren varit med, hade han kunnat anföra sina synpunkter på uppslagen.

GL: Är det något skäl för ledningsgruppen att göra dessa bedömningar, att åklagaren inte är med på sammanträdena? Åklagaren skall väl ha ledningen ändå?

SLP: Jag försökte tala om att om åklagarna hade varit med, hade det kanske inte skett på det här sättet. Också jag önskar att de hade varit med, men nu var det inte så.

GL: Får jag återknyta till Dags fråga, som jag också hade tänkt ställa. Förändrades i något avseende det sätt på vilket ledningsgruppen arbetade och de bedömningar man gjorde när Svensson i maj trädde från och Zeime tog över? Förändrades arbetssättet då?

SLP: Nej.

GL: Ledningen sköttes på samma sätt som förut?

SLP: Ja.

DV: Och detta även under hösten?

SLP: Ledningsgruppen opererade på samma sätt hela tiden. Det var inte någon större skillnad beroende på vilken åklagare som var inkopplad. Det är vad som skedde vid ledningsmötena.

Sedan vet jag att Wranghult och Holmér träffade åklagarna, men vad som förevar där kan jag inte bedöma. Om det fanns någon skillnad i attityden vet jag inte.

GL: Men det är alltså ledningsmötena och vad som hände där som kom att bli styrande för deras inriktning?

SLP: Om Wranghult och Holmér träffade åklagarna, kom de kanske med synpunkter som åklagarna framförde och som då kom fram vid mötena utan att åklagarna var med. De tillför kanske åsikter som inte är så att säga separerade.

DV: I rättegångsbalken står det bl.a. att åklagare har rätt, när han är förundersökningsledare, att om det är lämpligt ge polisman uppgifter. Han har alltså möjlighet att vända sig direkt till en polisman och be att få en åtgärd vidtagen.

Från åklagarhåll har det sagts att man har försökt arbeta direkt med polismän, diskuterat utredningsåtgärder och bett att få åtgärder vidtagna men att det har varit problem därför att ledningsgruppen har sagt att sådana initiativ alltid bör gå genom ledningsgruppen. I fall där man talat med enskilda polismän har man mött invändningen att de inte kan syssla med detta, eftersom ledningsgruppen har sagt att de skall koncentrera sig på någon viss fråga. Enskilda polismän har haft en svår ställning p.g.a. dubbel befälsföring.

Är det någonting du känner igen och har synpunkter på?

SLP: Nej, jag känner inte igen det. På den grupp där jag arbetar fanns ju åklagare under en viss tid. Jag tror att du tänker på förhållandena vid våldsroteln, där man är van att arbeta nära tillsammans med åklagare. Varje polisman är van att ofta umgås med åklagare. På spaningssektionen har vi aldrig det problemet. Så fort någon är misstänkt försöker vi gripa vederbörande. Därför överlämnas han eller hon till utredningspersonalen. På spansidan har vi aldrig den täta kontakt med åklagare som man har på utredningshåll.

CIS: Jag återkommer till en punkt som vi kanske inte har riktigt arbetat oss igenom. Det gäller huvudspåret, kurdspåret.

18 Majen

Det har sagts här och på andra håll att huvudspåret fick en stor omfattning i förhållande till andra spår. Har du någon ytterligare kommentar till de effekter arbetet med huvudspåret fick på utredningen?

SLP: Huvudspåret som sådant trodde jag kanske inte lika starkt på som andra i ledningsgruppen gjorde.

18 Majen

Jag arbetade aldrig med kurderna. När man sade att det var huvudspåret trodde inte jag på det. Jag trodde mycket på det jag arbetade med. Jag tyckte att jag inte fick tillräckligt med resurser i jämförelse med vad man offrade på kurdspåret.

CIS: Det finns andra synpunkter på effekterna. Det pågår förvisso annan brottsbekämpning, exempelvis mot narkotikalangning. En fråga av intresse har varit hur mycket den starka inriktningen mot huvudspåret och överhuvudtaget Palme-utredningen påverkade den vanliga verksamheten.

Om du ser det från din utgångspunkt, från spaningssektionen, skulle du då vilja göra någon bedömning bakåt om graden av påverkan på bekämpningen av andra brottstyper, exempelvis narkotikabrottslighet?

SLP: Narkotikabekämpningen gick ner väsentligt. Om det råder det inget tvivel. En hel del av de vana narkotikaspanarna togs i anspråk för det här ärendet och ersattes av folk från ordningspolisen. Det är klart att de inte kunde göra den insats som en tränad narkotikaspanare kan göra.

Gatulangningsgrupperna, som inte fanns på spaningssektionen men fanns på ordningspolisen, drogs in, och de tillfördes också utredningen. Det betydde minskade insatser på bekämpningen av narkotika. En stor del av spaningssektionens ordinarie brottsspanare togs också i anspråk för det här brottet och ersattes då av ordningspoliser, som naturligt nog inte har samma rutin som ordinarie brottsspanare har.

Det är klart att det hade en negativ effekt i övrigt. Å andra sidan är det omöjligt att sammanföra så många människor från olika distrikt utan att det har negativa effekter på övrig brottsbekämpning.

CIS: Det kan få kalkylerade effekter, och det kan få inte väntade effekter.

SLP: Narkotikaspaning fordrar en kontinuerlig övervakning av de kända narkotikalangarna. Avbryter man den, hamnar man i luften, och det tar en tid innan man får fotfäste igen.

CIS: Fanns det några andra områden av betydelse som också kan sägas ha drabbats av nedgång?

SLP: Det vet jag inte. Det här är de två områden som jag kan överblicka.

KAE: Man ersatte vissa spanare med poliser från ordningssidan. Var det numerärt och antalsmässigt ungefär i samma storlek?

SLP: Ja. I stort sett var det ordningspolisen som drog lasset personalmässigt.

KAE:

up 18
Liss Lager

KAE: Var det en effekt av att personal som kom till narkotikaroteln inte var lika rutinerad och kunnig på det området?

SLP: Ja, det är en naturlig följd. Om en narkotikaspanare tas bort från sin arbetsuppgift, blir det ett vakuum.

KAE:

5 lap i S.
Lundström

SLP: Det är mer än jag kan svara på. Den som kan svara är nog den som var chef för narkotikaroteln.

KAE: Gatulangningsgrupperna drogs in. Förändrade ni er verksamhet inom din sektion för att också se efter vad som förekom inom gatulangningen?

SLP: Gatulangningen har naturligtvis en effekt på antalet ärenden som registreras på narkotikaroteln. När antalet gatulangningsgrupper går ner, går också antalet ingripanden ner. Det går säkert att avläsa i statistiken. Om inga arbetar på gatan, blir inga ärenden registrerade, och det ser ut som om verksamheten går ner på roteln.

KAE: Med en grov generalisering kan man säga att ni sysslar med den mer organiserade liganarkotikabrottsligheten, medan ordningspolisen sysslar med langningen på gatan. Fick ni så att säga ett nytt område? Vidgade ni ert område till att också avse vissa delar av gatulangningsbekämpningen?

SLP: Nej, det tror jag inte. Jag har inte något distinkt minne av hur vi utvidgade det.

KAE: Ni fick inga order om att göra någonting sådant?

SLP: Nej.

GL: Du är kvar i utredningen fortfarande och har alltså varit med om den omorganisation som skedde den 5 februari. I allt väsentligt rör det sig ju om samma personer - några till och några ifrån. Har det från din utgångspunkt skett någon förändring, och kan du i så fall kommentera den?

SLP: Det är en mer avspänd atmosfär. Det beror naturligtvis också på att det har förflutit längre tid sedan mordet. Vi är inte inne i den hastiga takten, utan vi har fått en viss distans. Det gör att det har blivit mer avspänt. Det är en trevligare atmosfär som råder.

GL: Är det en mer öppen diskussion nu?

SLP: Ja. Och så är åklagarna med. Det är minst två åklagare med vid varje tillfälle. Det bidrar till att det blir en mer öppen och kanske mer vid diskussion.

Nu är också kretsen mindre än den var tidigare. Vid första mötet var det allehanda människor, det var tre från pressdetaljen, det var sekreterare och livvakter och jag vet inte vad.

GL: Vilka är med nu?

SLP: Det är P G Näss, Tommy Lindström, Ulf Karlsson, åklagare, Rehneborg och jag.

GL: Ni två är de enda från stockholmspolisen?

SLP: Ja.

CIS: Kan man säga att den utvecklingen beror på att organisationen har blivit förändrad från den stora spaningsledningen till en annorlunda gruppering, eller är det personerna, eller är det en blandad effekt?

SLP: Det är nog både-och, skulle jag tro. Det är till att börja med en mindre krets, och vi är inne i ett annat skede av spaningarna, så det är inte samma tempo som det var tidigare då många hastiga beslut måste fattas. Det förekommer inte nu. Nu är ärendet så välkänt att det inte fattas lika många beslut som tidigare. Frekvensen av beslut har sjunkit.

Men min personliga åsikt är att det är trevligare att jobba i den här spaningsledningen än i den förra.

DV: I samband med omorganisationen sades det att en viktig fråga var om omorganisationen skulle leda till att kunskaper och erfarenheter som fanns inom den gamla spaningsorganisationen skulle gå förlorade och att man skulle tappa kontinuiteten.

De facto försvann många på polissidan. Det finns kvar några - du är kvar och Tommy Lindström är fortfarande på plats liksom vissa andra, och sedan är det till stor del samma åklagare.

Har personbytena som skett i samband med omorganisationen medfört att man har mindre överblick över materialet och mindre kunskap om det?

SLP: Nej, det har det inte gjort.

GL: Det har sagts att åklagarna har varit dåligt inlästa på materialet och haft svårt att hänga med. Har du någon uppfattning om det?

SLP: Jag vet inte från vilket håll det kommer. Min uppfattning är att de är väl insatta i ärendet.

GL: Hur var det tidigare?

SLP: Hur det var tidigare vet jag inte, för då var jag inte med. De åklagare jag hade kontakt med var K G Svensson och Lage Carlström, och de kunde sin del.

GL: Men om mellantiden har du ingen uppfattning?

SLP: Nej, det har jag inte. Jag har aldrig funderat i de banorna att de skulle varit dåligt pålästa. Jag tycker de har varit bra hela tiden.

SRB: Det fanns i spaningsledningen en talesman, Leif Hallberg. Det var en innovation. Hur invercade hans arbete?

SLP: Han är specialist på press. Hallberg och Holmér arbetade mycket nära. Pressdelen utvidgades. Från början var det Hallberg själv, men jag tror att det blev tre personer. Hallberg redogjorde varje dag för vad tidningarna skrivit. Man fäste stor vikt vid vad som skrevs. Han fyllde sin funktion.

SRB: När du säger att man fäste stor vikt vid vad som skrevs, menar du då ur sekretessynpunkt, att det kommit ut olämpliga skrivelser i massmedia?

SLP: Det hände nog. Det var inte generellt, utan det gällde nu hur pressen uppfattade det vi gjorde.

NOB: Blev du själv tillfrågad av pressen om utredningen vid något tillfälle?

SLP: Ja, i början. Men jag har som policy att jag aldrig framträder i pressen, även om jag har en hel del att säga. Det är enklare för mig att jag är okänd. Vill jag ha något sagt, låter jag en kommissarie framföra det.

NOB: Du utnyttjade inte den omständigheten, att man hade tillskapat en särskild pressdetalj, till att avböja att uttala dig, för att istället hänvisa till honom?

SLP: Det skedde också i den mån någon ringde hem. Det är naturligt att man hänvisar till pressombudsmannen.

NOB: Uppfattade du den organisationen som en fördel?

SLP: Ja, i det här fallet.

GL: Du var inne på att man fäste stor vikt vid vad som skrevs i tidningarna och vilken vikt man tillmätte polisarbetet. Kom det på något sätt att påverka ert handlande? Fick det er att avstå från någon åtgärd?

SLP: Jag tror inte det avhöll Holmér från att göra något. Nej, det tror jag inte. Vi läste allt och lyssnade med stort intresse på radio och TV och höll oss à jour, men jag tror inte att det påverkade någon hit eller dit.

GL:

Kap 18
 1988
 in

5 Mar 18
Schwartz-
tegen

CIS: Då förefaller frågeschemat vara uttömt. Vi tackar dig för att du har ställt upp.